

Stinus Nielsen

Interview ved Vagn Skovgaard-Petersen

Selvbiografien i Kraks blå bog er lakonisk. Født 5.11.1902 i Hove ved Lemvig, tog lærereksamen i 1927, var ansat ved Vordingborg kommunale skolevæsen 1927-72, forstander ved Vordingborg handelsskole 1939-54. Om den organisatoriske virksomhed står der blot: »Formand for Vordingborg og Omegns Lærerkreds 1931-56; medlem af hovedbestyrelsen for Danmarks Lærerforening 1932-72, formand 1956-72; medlem af bestyrelsen for Lærerstandens Brandforsikring fra 1949 (formand fra 1954). Har været medlem af en række ministerielle kommissioner, råd og nævn«.

Der kunne siges en del mere. Om skolelovene 1958 og lønningsloven samme år. Om den blå betænkning 1960. Om tjenestetidsudvalget, der i 1961 fik nedsat de 36 ugentlige katedertimer (fra 1814) til 32, atter ændret i 1970 til 27. Om udgivelsen af Folkeskolen – et Oplæg til Debat i 1966, hvor linierne for den tiårige folkeskole blev trukket op. Om tjenestemandsløven 1969, da DLF blev en centralorganisation. Om køb og overtagelse af Kompagnistræde 32 i 1957 og indretningen i de følgende år. Om erhvervelsen og driften af kursusejendomme m.v., med Skar-rildhus og Gl. Avernæs på fløjen fra 1962 o.s.v. Det var også i de år, Danmarks Lærerskole ekspanderede og blev højere læreanstalt i 1963.

Den, der søger oplysning om Danmarks Lærerforenings dynamik i perioden, kan få en hel del at vide i værket Lærerne og folkeskolen gennem 100 år, der udkom i jubilæumsåret 1974. En kontant håndbog om foreningens data, tal og navne udgav Stinus Nielsen i 1974: Danmarks Lærerforening – nogle træk af foreningens historie.

En forenings vitalitet er som bekendt ikke uden sammenhæng med formandens. Fra 1956 til 1972 hed han altså *Stinus Nielsen*. I Dansk biografisk Leksikon skriver *Albert Johansen*, at Stinus har været den ubetinget farverigeste og mest dynamiske i foreningens historie. Til personen hører også myten: »*Gennem årene kom der til at stå nimbus om N. som forhandler. Det hænger sammen med hans viden om løn- og skolepolitiske forhold helt ind i de dunkleste krinkelkroge og med hans legendariske hukommelse og enestående personkendskab og med en robust sjæls- og legemstyrke, som tillader ham utrættet at afvente det psykologiske gunstige øjeblik, hvor en langtrukken forhandling går ind i en afmatningsfase. Så er han parat med et udspil*«.

Hermed er tegnet nogle streger. Men det er ikke alene for portrættets skyld, årbogen har opsøgt den tidligere formand. Hensigten er at få belyst enkelte sider

af den danske skoles udvikling, – at få nogle kommentarer og oplysninger om DLFs politik op til forliget 1958, om forholdet mellem forening og ministerium, om store og små skoler, om lærerrollen og læreruddannelsen.

Forslag og forlig

I henved fire år havde planer om en skolereform trillet rundt i dansk politik. I hvert fald siden undervisningsminister *Julius Bomholt* havde afholdt sin store rundbordskonference om skolens fremtid. Den fandt sted i Nationalmuseets foredragssal 8.-9. november 1954 med deltagelse af ca. hundrede topfolk fra bl.a. skoleadministration og lærerorganisationer.

Det var her, Bomholt havde spillet ud med en skitse, der skulle blive til »midterlinieforslaget«: en femårig grundskole, efterfulgt af en treårig hovedskole, der kunne være liniedelt (boglig, handel-, husholdnings- eller andre linier) og derover en toårig realafdeling eller et fireårigt gymnasium. Alt under forudsætning af undervisningspligtens forlængelse fra 7 til 8 år.

I princippet havde lærerorganisationerne stillet sig solidarisk med ministerens forslag i det ottemandsudvalg, der blev et resultat af rundbordskonferencen. Et mindretal i udvalget fremlagde det såkaldte Askov-forslag om en udelt syvårig folkeskole med en treårig eksamensoverbygning. Men det var midterlinieforslaget, der syntes at have fremtiden i sig.

Så begyndte vanskelighederne. Det radikale Venstre ønskede uforandret syvårig undervisningspligt, og det samme gjorde Venstre. I Socialdemokratiet var der ikke fuld opbakning bag Bomholts linie. Trods sympati for midterlinien ønskede de konservative ikke at »give Bomholt og regeringen den fjer i hatten, en ny skolelov vil være« (Henning Bregnsbo). Under nogen intern uenighed udarbejdede Venstre i 1955 sit eget – askovprægede – skoleforslag. Enkelte gymnasiefolk begyndte at tale om et femårigt gymnasium. Der var prestige i sagen.

Overraskende for de fleste nåede trekantregeringens radikale undervisningsminister Jørgen Jørgensen og Danmarks Lærerforening i april 1958 til enighed om grundlaget for skolelovgivningen. Så var resultatet i sigte. En deling efter 5. klasse i en boglig og en almen afdeling, – men med mulighed for udelt fortsættelse i 6. og 7. klasse, hvis et stort antal af forældrene ønskede det. Den efterfølgende treårige realafdeling skulle have samme tilsyn overalt, – også selvom disse klasser var anbragt på real- eller gymnasieskoler. Forliget skabte bitterhed i realskolen og gymnasiet.

Der måtte skæres igennem

Hvordan bedømmer du i dag dette forløb og dets resultater?

For Danmarks Lærerforening var det afgørende at få gennemført den ligestilling mellem folkeskolens to afdelinger, der var tilsigtet med folkeskoleloven af 1937.

Den var reelt aldrig blevet ført ud i livet. Flere kommuner, navnlig i det vestjyske, modarbejdede direkte lovens bestemmelser. Af de 3200 landsbyskoler, der fandtes i begyndelsen af 1950'erne, var kun ca. 100 fuldt årgangsdelte, altså med syv klasser. Der var stadig 1200 toklassede landsbyskoler. En helt uforsvarlig sparsommelighed.

Men heller ikke i ministeriet tog man ligestillingen alvorligt. Ved 1937-loven blev mellemenskoleklasserne en del af folkeskolen, men de forblev indtil 1958-reformen under samme tilsyn som realklasserne, og der eksisterede slet ikke noget overtilsyn med den eksamensfri mellem-skole. Lærere ved eksamensskoler havde en absolut fortrinsret ved besættelse af lederstillinger i folkeskolen. Optagelsesprøven til eksamensmellem-skolen satte stadig sit præg på undervisningen i den forudgående undervisning. Skævhederne blev mere og mere mærkbare – og efter besættelsestidens ophør tog man fra lærerside fat på at få forholdene ændret.

Erhvervene fik i samme tidsrum behov for tilgang af flere lærlinge, og mange tilfældige antagelser medførte skuffelser og kritik fra erhvervenes side over manglende færdighed i dansk og regning hos elever udgået fra den praktiske mellem-skole – og samtidig hævdede en lille kreds af særlige fremskridtspædagoger, at skolen var stivnet i forældede overleverede opdragelsesidealer.

Lærerorganisationerne tog sammen et initiativ til nedsættelse af interne udvalg, der skulle fremkomme med forslag til udjævning af skævhederne inden for skolen. De fremkom i 1949 med en såkaldt fælles betænkning om eksamensmellem-skolen – og i 1952 om den praktiske mellem-skole.

Danmarks Lærerforening fremsatte i samme periode en række krav: om ændring af optagelsesprøven til mellem-skolen, om et begrænset pensum for elever fra præliminærkursus oprettet i forbindelse med en del landsbyskoler, kontrollerede forsøgsordninger og oprettelse af et pædagogisk forskningsinstitut m.fl.

Skiftende ministre fik naturligvis fra mange sider forelagt tidens problemer og tog deres stilling hertil ud fra deres temperament og opfattelse af embedets forpligtelser.

Den første minister i rækken efter besættelsen, der følte, at der måtte

Hovedstyrelsen i Danmarks Lærerforening udtaler sig. Bag formanden skimtes hovedstyrelsesmedlem Mogens Andersen, der siden blev pædagogisk inspektør på Danmarks Lærerhøjskole. (Det kgl. Bibliotek).

ske noget, var Hartvig Frisch (18.11.47-20.2.50). Tiden er moden til pædagogiske fremskridt, sagde ministeren, men han tog afstand fra det, han kaldte en overeksponeret kritik. Han imødekom mulighed for forsøgsordninger ved ændringer i folkeskoleloven i 1949 og gennemførte retskrivningsreformen, men hans korte ministertid blev i øvrigt præget af den alvorlige sygdom.

Bomholt var i sin første korte ministerperiode (20.2.50-5.9.50) lydhør over for tidens krav bl.a. et forskningsinstitut, der blev en realitet i hans anden ministerperiode.

Flemming Hvidberg (5.9.50-30.9.53) var mere optaget af forholdene ved Den Kgl. Ballet end skolens forhold. Men han gennemførte dog en forsøgsordning og nedsatte et udvalg, der inden for den bestående lovgiv-

nings rammer skulle fremkomme med indstilling om visse ændringer vedrørende undervisningen i eksamensmellemkolen – også om ændring af optagelsesbestemmelserne til 1. mellemkoleklasse. Udvalgsformand blev undervisningsinspektøren for mellem- og realskolen. Udvalget nåede aldrig nogen afslutning, og Bomholt ophævede udvalget i 1954.

Erhvervenes kritik af skolen medførte gennemførelse af loven om erhvervsvejledere.

Bomholt tog straks efter tiltrædelse i anden ministerperiode (30.9.53-28.5.57) fat på ønskede reformer. Han fik vedtaget ny seminarielov – betænkningen havde ligget fra 1951 – lov om ungdomsskolen og lov om oprettelse af pædagogisk institut.

Ministeren udtalte sig også om lærerorganisationernes betænkning af 1952. Han kaldte den en værdifuld betænkning, der har ramt lige i pletten. Tiden er nu inde til en afklaring og de to mellemkoleafdelingers problemer skal løses i sammenhæng.

Den 8. november 1954 indbød Bomholt til det store møde i Nationalmuseet – første rundbordssamtale. Det resulterede i nedsættelse af et 8 mandsudvalg, der på baggrund af drøftelserne på mødet 8.11. skulle prøve at skitsere et forslag til en reform.

Udvalget havde desværre ikke nogen politisk repræsentant med i arbejdet, men udvalgets resultat blev ministerens såkaldte »midterlinieforslag«. Det stod fra nu af klart for lærerorganisationerne, at der blev stilet mod en reform, der ville kræve betydelige lovændringer – altså fra nu af var man gået ind i en strukturdebat på politisk plan. Undervisningsministeren indbød den samme store kreds fra første rundbordssamtale til nyt møde den 20. april 1955 og her viste der sig en markant forskellighed blandt de politiske repræsentanter i opfattelsen af en kommende struktur.

Ministeren fremsatte allerede sit »midterlinieforslag« i Folketinget den 29.4.1955.

Dets skæbne er kendt, men kampen om skoleloven var begyndt og varede i 3 lange opslidende år.

Spillede initiativerne udefra ingen rolle – Frit Danmark Lærerggruppe, Georg Christensen m.fl.?

I D.L.F. opfattede vi gruppen som udtryk for en politisk ideologi uden nogen folkelig opbakning. Georg Christensen var seminariemand og havde ikke særligt kendskab til folkeskolens forhold og hans navn var i det hele taget ikke nogen garanti for os. Vi ønskede forsøg i skolen, men ikke en monopolskole, hvad enten den var statens eller Københavns kommunes.

Lærerorganisationernes to betænkninger var begge prægede af tilhængerne af den bestående delte skole. Eksamensmellemskolen havde sine store kvaliteter, og der blev aldrig indenfor folkeskolen med nogen styrke rejst krav om dens afskaffelse, men alene krav om ligestilling med den eksamensfri skole.

D.L.F. kunne derfor tiltræde Bomholts midterlinieforslag. Det var både genialt og gennemførligt, og hvis Bomholt havde holdt fast, så havde han skolepolitisk stået meget stærkt. Problemet i 1955 var først og fremmest, at Det radikale Venstre kun ville gå med til et 8. skoleår som frivilligt år, altså ikke til en udvidelse af undervisningspligten.

Var der uden for skolen et folkeligt krav om en udelt skole?

Der rejste sig vel nu spredte røster fra skolefolk og politikere om en udelt skole, men der var ingen bevægelse derfor, hverken i byerne eller på landet.

Landsforeningen af skolekommissioner og skolenævn erklærede på deres årsmøde i 1952, at de var tilfredse med lærerorganisationernes betænkninger og mente, at de to betænkninger kunne danne grundlag for nødvendige reformer.

Heller ikke spørgsmålet om udvidet undervisningspligt havde nogen bevægelse bag sig – måske tværtimod. De fleste forældre, der ikke havde børn i eksamensmellemskolen, ønskede deres børn ud i gode lærepladser – og der var et godt marked herfor.

Interessen for strukturspørgsmålet voksede først med den politiske aktivitet.

Hvorfor indgik D.L.F. forliget med Jørgen Jørgensen i april 1958?

Fordi der måtte skæres igennem. Hverken skolen eller organisationerne kunne fortsætte med nej-sigeri længere. Samfundet havde brug for, at der blev rettet op på de nævnte skævheder. Vi var under tidspres. I over 20 år havde skolen arbejdet efter skolelovgivning, der øjensynlig ikke var gennemførlig. Der blev da også med reformen i 1958 sat en udvikling i gang, som var nødvendig. Organisationerne kunne ikke forsvare at hæmme den og ville have mistet deres indflydelse ved en stadig negativ holdning. Gennem folkeskoleloven 1958 blev der sat skred, uoverskueligt skred, i hele uddannelsesområdet. I samarbejde mellem skolen, forældrene, erhvervene og de kommunale myndigheder.

Forældre, børn og lærere accepterede på forbavsende kort tid, at skoletiden måtte forlænges. Men mange lærere var betænkelige ved at skulle holde de store børn længere i skolen. Man kendte altfor godt træthedsproblemet fra den eksamensfri afdeling. D.L.F.'s udspil hertil i »Oplæg til

Stinus Nielsen skar igennem og trodsede de øvrige lærerorganisationer, da han i april 1958 indgik forlig med den radikale undervisningsminister Jørgen Jørgensen. (Det kgl. Bibliotek).

debat« fra 1966 var ganske dristigt.

Måske skete gennemførelsen i et for hurtigt tempo, uden at der var gjort de ønskede forsøg med udelte klasser, og uden at de nødvendige pengemidler var stillet til rådighed. I 1966 var der 10.000 flere elever end

beregnet i 8. og 10. klasser. Vi havde både lærer- og lokalemangel. Men reformen havde succes. Der var flugt over udviklingen – også indenfor skolen.

Var D.L.F. ved at gå midt over i 1958?

Absolut nej. Der var ingen uenighed indenfor styrelsen, men nok forskellige opfattelser på mange punkter. Taler om modsætninger mellem landsbyfløj og købstadsfløj er forkert. De eksisterede ikke som modparter i strukturspørgsmål. Det viste sig da også i praksis, at der i foreningen var absolut flertal for reformen. Men naturligvis ønskede lærerne på landet at opnå ligestilling, både undervisningsmæssigt og lønmæssigt. Det sidste mål nåede vi først i 1964.

Forholdet til de andre lærerorganisationer?

Jeg kan naturligvis kun beklage det skudsmål, kolleger fra de andre organisationer hæftede på mig personligt. Men D.L.F. havde en ganske særlig stilling og et særligt ansvar i denne sag. Den private realskole havde kun den interesse at bevare det bestående. Og noget lignende gjaldt gymnasieskolen, selvom der her fra visse sider blev arbejdet på at få et femårigt gymnasium. D.L.F. ønskede stadig at opretholde realafdelingen som en fælles arbejdsmark med gymnasieskolen. Jeg måtte naturligvis beklage, at ministerens ændrede holdning til D.L.F.s argumenter nåede ud til offentligheden førend til de andre organisationer. Men det var uden foreningens vidende.

Ministerium og bestyrelse

I de 16 år, Stinus Nielsen sad i formandsstolen, skiftede ministrene, seks ialt. De var socialdemokratiske og radikale – de sidstnævnte havde ministerposten i 11 af de 16 år, socialdemokraterne i de 5. Nævnt i kronologisk række: Julius Bomholt til maj 1957, Jørgen Jørgensen til september 1961, Helveg Petersen til september 1964, K. B. Andersen til februar 1968, Helge Larsen til oktober 1971 og til sidst Knud Heinesen.

Hvorledes var forholdet foreningen og ministeren imellem?

Der var altid et nært samarbejde med ministeren og embedsmændene. Det var bestemt af gensidig respekt for parternes positioner, men også af sympati og menneskelige relationer.

I mange spørgsmål – også uden for de organisationsmæssige – var jeg på linie med Jørgen Jørgensen og Helveg Petersen og erindrer mange gode timers samvær. Vi drøftede altid problemerne meget åbent og fortroligt. Helveg Petersen kom jeg naturligt særligt nær gennem et spændende og

Førstelærer Niels Nielsen, Overlund, holdt fast ved de hvide knækflipper i sin formandsperiode (1944-56). Hans diktion var særpræget, idet han f.eks. altid udtalte ordet kommune med y som i fransk. (Det kgl. Bibliotek).

lærerigt samarbejde i læseplansudvalget, hvor den virkelige reformplanlægning skete.

Også K. B. Andersen og Helge Larsen værdsatte jeg højt. Helge Larsen var den saglige, korrekte og meget kontante minister. K. B. den charmerende og flyvske, der aldrig var bange for at ændre en opfattelse – og altid hurtig i sine afgørelser.

Samarbejdet med Bomholt var af kortere varighed, men jeg mindes ham som spændende, men også lunefuld i forhandlinger. En reform skulle gennemføres mere for ministerens end for skolens skyld.

Gik den politiske kontakt kun til ministrene?

I en lang årrække, navnlig da lærerne i stort tal var repræsenteret på tinge indenfor alle de gamle partier, var der en nær kontakt mellem lærer-rigsdagsmændene og hovedstyrelsen gennem jævnlige møder i forbindelse med rigsdagens behandling af vigtige skole spørgsmål. Jeg husker særligt kontakten omkring læreruddannelsen, den første tilsynslov og skoleloven af 1937.

Også i besættelsesårene blev den nære kontakt bevaret ved private sammenkomster.

Efterhånden blev kollega-repræsentationen på Christiansborg formindsket og den politiske ligevægt forsvandt, og sammenkomsterne ophørte. Da folketinget nedsatte sine faste udvalg – også i uddannelsesspørgsmål – blev kontakten naturligt knyttet til dette udvalg. Ikke altid til gavn for det saglige engagement. Der har vel også været mange andre kontakter i forskellige relationer.

Ændrede du formandsrollen?

Det gør en ny formand vel altid – en formands væremåde er afhængig af natur og temperament.

Min forgænger var Niels Nielsen, førstelærer i Overlund ved Viborg. Korrekt, næsten departemental med hvide knækflipper. Uhyre vidende. Han tog aldrig stilling på forhånd i foreliggende sager, men forstod at opsamle synspunkterne og drage klare konklusioner, når debatten ebbede ud.

Jeg havde i højere grad et ønske om at præge en forhandling. Jeg følte det som en formands pligt at oplyse sagen bedst muligt, men også at udtrykke min egen opfattelse. Kom der så i bestyrelsen nye forhold ind, så måtte vi have sagen op på ny til en 2. behandling.

Var det løn eller pædagogik, I drøftede?

Jeg gætter på, at rene lønspørgsmål kun tog en lille brøkdel af tiden.

D.L.F. var en faglig forening, – en pædagogisk forening mere end en fagorganisation. Den største del af tiden på vore møder drejede sig om pædagogiske forhold under en eller anden form. Skolen og uddannelsen var primære spørgsmål. Naturligvis var både tjenstlige og lønmæssige problemer fremtrædende. Men der var en nøje sammenhæng mellem arbejde og krav: jo dygtigere lærere desto højere lønninger.

Lærerstanden

Dermed har vi nærmet os spørgsmålene om ændringer i lærernes sociale position?

Endnu i det meste af min formandstid var der både købstadlærere og landsbylærere, og de to kategorier havde hver sit præg.

Lærerne i købstadskolen har i højere grad end kollegerne på landet været kendt som gruppe og den enkelte havde noget anonymt over sig. I særklasse rangerede overlærerne. De var standspersoner med kongelig udnævnelse og embedsbolig. Nærmest efter dem kom enkelte realskolelærere.

Lærerne på landet havde en helt anden position, – navnlig første- og enelærerne, men ofte også andenlærerne med en række opgaver uden for skolen. De havde alle en stærkere tilknytning til forældrene og kendte hjemmene. De deltog i hjemmenes mærkedage – konfirmationer, bryllupper og begravelser og mange gjorde tjeneste som kirkesangere og organister. I mange tilfælde stod læreren på landet befolkningen nærmere end præsten, der var akademikeren. Læreren var blandt ligemænd. Iblandt dem har der været stærke personligheder, der også bar D.L.F. og styrkede foreningens anseelse. Lærermøder inden for provsti eller stift har været udtryk for en imponerende gensidig hjælp til dygtiggørelse.

I dette mønster skete der mange ændringer i 1950'erne og 1960'erne. Heldigvis kom en hel del af dem i form af økonomiske forbedringer. Lønningsloven 1958 betød et virkeligt fremskridt for mange lærerhjem – også gennem betaling for overtimer og bierhverv. Lønningsloven havde dog mange minusser – bl.a. den såkaldte akademiske lønramme, som var en stor fejltagelse.

De mange samgifte inden for standen, hvis sammenlagte indtægter blev omsat i køb af parcelhuse, biler og andre statussymboler, var med til at højne standens sociale anseelse, selvom den individuelle aflønning ikke stod mål med vore krav.

For D.L.F. var det afgørende, at vi fik påbegyndt udjævningen af forskellene mellem land og by.

Var du tilhænger af centralisering af skoler?

D.L.F. har aldrig på noget tidspunkt modarbejdet de små skoler. En skole bør aldrig blive så stor, at den kun består af små enklaver – næppe mere end tresporet. De mindre syvklassede skoler har ofte givet den allerbedste opdragelse til et reelt og praktisk demokrati. Den lille skole har været en betydningsfuld transformator af åndelige strømninger, afhængigt af lærerpersonligheden.

Måske har vi været for ivrige for kun at ville bevare skoler med et helt forløb. Men det har været nødvendigt at være på vagt over for en opdeling af lærerstanden i grupper med forskellig undervisningskompetence, som det var kendt fra Sverige. Både undervisningsfaciliteterne og lærernes advancementsmuligheder ville blive truet.

En bevaring af nogle underskoler i landsbymiljøet ville heller ikke i sig selv kunne opretholde et landsbymiljø, når bager, mejeri, brugsen og små landbrugere forsvandt.

Tanken om centralskoler efter 1937-loven var ikke at kvæle de små skoler, men at modernisere dem. Det er en politik, D.L.F. i vidt omfang har kunnet støtte.

Decentralisering af skolestyret?

Centralt-decentralt: D.L.F. har arbejdet for, at undervisningens indhold i princippet skal være det samme i hele landet. Her har vi ikke haft brug for delegering af styring eller ansvar. Så opstår der urimelige forskelle i tilbud. Det er noget, Socialdemokratiet forstod tidligere, men har glemt. Det er ikke til gavn for eleverne, hvis der er store forskelle fra egn til egn. Venstre har i dette århundrede haft en ulyksalig trang til at decentralisere på de forkerte steder. Vent og se følgerne af gymnasiets overdragelse til amterne.

Love om læreruddannelse

Du har arbejdet under tre læreruddannelseslove – de har ikke ligefrem været synkroniseret med skolelovgivningen.

Der var i den store skolekommission fra 1919-23 et tilløb til en sådan konsekvens. Men det viste sig i praksis, at rigsdagen/folketinget ikke ønskede den. Vi fik i 1930 en god fireårig seminarieuddannelse, men den kom trods alt til kort over for skolens udfordringer fra 1937. Nyordningen fik vi så i 1954, og bagefter kan vi måske sige, at den burde have afventet den

skolelov, der var under forberedelse. Men der var i 1950ernes begyndelse et stort behov for en fornyelse.

1954-ordningen indebar skærpede optagelseskrav, indførelse af linieuddannelse og fremhævelse af praktisk skolegerning, pædagogik og psykologi som hovedfag i den obligatoriske undervisning. Opgaven var at uddanne lærere til »hele folkeskolen og de dertil knyttede realklasser«. Men samtidig indførtes, at en række fag, bl.a. praktisk skolegerning og flere humanistiske fag, skulle være eksamensfri. Bomholt havde den mærkelige ide, at afskaffelse af prøver og eksaminer kun skulle gælde for seminariernes vedkommende, medens eksamenskravene blev skærpet andre steder. I D.L.F. sigtede vi derfor – på baggrund af denne lov – mod en stærk udbygning af Danmarks Lærerhøjskole.

Efter 1958 var det klart, at vi måtte arbejde på en forbedring af læreruddannelse. Vi fik den med lov om læreruddannelsen i 1966, efter hvilken de første hold blev færdige i 1972. Det har været en styrke, at vi her i landet har bevaret en enhedsuddannelse for lærerne – med mulighed for specialisering og yderligere uddannelse på Lærerhøjskolen, inclusive dens provinsafdelinger.

Vi har været inde på enkelte sider af arbejdet i D.L.F. Men hvilken sag har optaget dig mest i din formandsperiode?

Det har jeg svært ved at afgøre. Der sker meget i en stor organisation, og der var mange interessante og tidkrævende opgaver, der optog mig til fulde. 1958 var året med enerhverende forhandlinger om både skolelov og lønningslov. De står naturligvis centralt i min bevidsthed, vel også fordi deres gennemførelse jo indebar en lang række andre forhold, der kom til at lægge fuldt beslag på min tid. Udover en række organisationsmæssige opgaver tænker jeg så på Lærerhøjskolens udbygning 1963, læreruddannelsen og læseplansarbejdet, Oplæg til debat i 1966, tjenestetidskravene og meget mere.